

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Затверджено Групою зі змісту
та якості освіти соціально-
гуманітарного факультету
Білоцерківського національного
аграрного університету
протокол № 3 від «13» листопада
2026 р.

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
денної та заочної форм навчання

Освітньо-професійна програма

*«Германські мови та літератури (переклад включно), перша -
англійська»*

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ:	В КУЛЬТУРА, МИСТЕЦТВО ТА ГУМАНІТАРНІ НАУКИ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ:	В11 ФІЛОЛОГІЯ (спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ:	ПЕРШИЙ (БАКАЛАВРСЬКИЙ)

Розробники:

Ігнатенко В.Д – гарант ОП «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська», канд. пед. наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу соціально-гуманітарного факультету Білоцерківського національного аграрного університету;

Біліченко А.М. – канд. пед. наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу соціально-гуманітарного факультету Білоцерківського національного аграрного університету;

Марчук В.В. – канд. пед. наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу соціально-гуманітарного факультету Білоцерківського національного аграрного університету;

Чернищук Ю.І. – старший викладач кафедри романо-германської філології та перекладу соціально-гуманітарного факультету Білоцерківського національного аграрного університету.

Рецензент:

Сітко А.В., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету.

Програма визначає зміст, структуру та порядок проведення атестаційного екзамену зі спеціальності В11 ФІЛОЛОГІЯ (спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська) й спрямована на об’єктивну перевірку рівня сформованості професійних знань, умінь і навичок здобувачів освіти, а також має на меті встановити відповідність рівня отриманої здобувачами вищої освіти вимогам стандартів підготовки філолога, перевірити та оцінити якість теоретичної та професійно-практичної підготовки випускників.

У програмі подано структуру комплексного атестаційного екзамену з права, описано процедуру його проведення, визначено критерії та шкалу оцінювання відповідей.

ЗМІСТ

1. Загальні положення
2. Структура атестаційного екзамену
3. Процедура проведення атестаційного іспиту
4. Критерії оцінювання
5. Класифікація помилок при складанні атестаційного екзамену

ДОДАТОК А. Основні характеристики та особливості анотації

ДОДАТОК Б. Питання для підготовки до теоретичних питань атестаційного екзамену

ДОДАТОК В. Схема перекладацького аналізу

ДОДАТОК Г. Приклади білетів атестаційного екзамену

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Атестація здобувачів вищої освіти в Білоцерківському національному аграрному університеті проводиться з метою встановлення відповідності результатів навчання вимогам освітньої програми та стандартам вищої освіти, відповідно до Положень «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Білоцерківському національному аграрному університеті», «Про організацію освітнього процесу в Білоцерківському національному аграрному університеті», законів України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII, «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII; Наказу МОН України від 16.10.2009 р. № 943 «Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи».

Атестаційний іспит є однією з форм атестації здобувачів, що завершується присвоєнням відповідної кваліфікації та видачею диплома встановленого зразка.

Завдання атестаційного іспиту полягають у перевірці й оцінці сформованих у студентів компетентностей та програмних результатів навчання у відповідності з освітньо-професійною програмою, зокрема:

- **інтегральної компетентності:** здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі германської філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов перекладацької діяльності

- **загальних компетентностей:**

ЗК 1. Здатності реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК 3. Здатності спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.;

- ЗК 4. Здатності бути критичним і самокритичним;
- ЗК 6. Здатності до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- ЗК 8. Здатності працювати в команді та автономно;
- ЗК 9. Здатності спілкуватися іноземною мовою;
- ЗК 10. Здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК 11. Здатності застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- ЗК 14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

- **спеціальних компетентностей:**

- СК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ;
- СК 2. Здатності використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні;
- СК 3. Здатності використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мови, що вивчається;
- СК 4. Здатності аналізувати діалектні та соціальні різновиди мови, що вивчається, описувати соціолінгвальну ситуацію;
- СК 6. Здатності вільно, гнучко й ефективно використовувати мову, що вивчається, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя;
- СК 7. Здатності до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації);
- СК 8. Здатності вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань;
- СК 9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами;
- СК 10. Здатності здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний

філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

• **програмних результатів навчання:**

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами, знати специфіку національного менталітету співрозмовника та різні позамовні чинники, використовуючи їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.

ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 14. Використовувати англійську мову мову(и), що вивчається(ються) в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних жанрів і стилів.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й

мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

Атестаційний екзамен проводиться для студентів 4-го курсу і є підсумковою формою перевірки та оцінки теоретичної та практичної підготовки студентів на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та забезпечує оцінювання досягнення результатів навчання за такими освітніми компонентами:

Порівняльна лексикологія першої іноземної та української мов

Порівняльна стилістика I-ї іноземної мови (англійської) та української мов

Порівняльна граматики першої іноземної (англійської) та української мов

Сучасні перекладацькі інформаційні технології

Теорія перекладу

Практичний курс першої іноземної мови

Переклад аграрних текстів (для письмового перекладу)

Практика письмового і усного перекладу першої іноземної мови

Історія основної іноземної мови

Редагування

Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється державною екзаменаційною комісією після завершення навчання на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти з метою встановлення фактичної відповідності рівня підготовки вимогам освітньої програми. До складання атестаційного екзамену допускаються здобувачі, які виконали всі вимоги навчального плану.

Проведення атестаційного екзамену має на меті встановити відповідність рівня отриманої здобувачами вищої освіти вимогам стандартів підготовки філолога. Таким чином, завдання екзаменаційної комісії полягає у тому, щоб перевірити та оцінити якість теоретичної та професійно-практичної підготовки випускників, встановити її відповідність вимогам ОП підготовки випускника першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

СТРУКТУРА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Атестаційний екзамен у формі комплексного іспиту за фахом для студентів спеціальності В11 «Філологія» ОР «Бакалавр» є підсумковим етапом контролю знань, що проводиться після повного завершення теоретичного та практичного циклів навчання. Цей іспит має чітко визначену структуру та розподілений на два окремі етапи, які проходять у різні дні для забезпечення ґрунтовної перевірки компетенцій здобувача.

1. Перший день присвячений перевірці сформованості компетентності у письмовому перекладі (переклад державною мовою англійського науково-технічного тексту та анотативний переклад на англійську мову україномовної статті).

1.1. Переклад державною мовою виконується з англійського тексту науково-технічної тематики обсягом 1500–1600 друкованих знаків (з пробілами).

Переклад повинен:

- бути повним і адекватно передавати зміст оригінального тексту;
- забезпечувати точність відтворення термінології;
- відповідати нормам сучасної української літературної мови;
- зберігати стиль і жанрові особливості науково-технічного тексту;
- бути логічно зв'язним і граматично правильним.

Оцінюється:

- точність і повнота перекладу;
- правильність використання термінології;
- мовна грамотність;
- стилістична відповідність тексту перекладу.

1.2. Анотативний переклад передбачає виконання анотативного перекладу на англійську мову україномовної статті науково-технічного спрямування.

Анотація повинна:

- стисло передавати основний зміст оригінального тексту;

- відображати ключові ідеї, проблематику та результати (за наявності);
- бути логічно структурованою та зв'язною;
- виконуватися державною мовою з дотриманням норм наукового стилю;
- не містити дослівного перекладу або надмірного цитування тексту оригіналу.

Оцінюється:

- адекватність і повнота передачі змісту;
- рівень узагальнення інформації;
- термінологічна точність;
- мовна правильність і стилістична відповідність.

Час на виконання завдань становить 3 астрономічні години. На екзамені не допускається використання допоміжних матеріалів (довідники, словники, підручники тощо).

2. Другий день присвячено усній теоретичній та практичній частинам.

Під час усної теоретичної частини студент повинен розгорнуто відповісти на три теоретичні питання, продемонструвавши рівень засвоєння фундаментальних філологічних категорій. Практична усна частина передбачає перевірку сформованості перекладацької компетентності: здійснення перекладацького аналізу тексту та переклад з аркуша науково-технічного тексту.

2.1. Теоретичні питання передбачають відповіді на три питання, що розглядалися в межах вивчення теоретичних фахових дисциплін. Теоретична підготовка майбутнього філолога включає знання основ теорії мови, її історії та сучасного стану. Вона передбачає обізнаність здобувачів щодо структури та системи іноземної мови, що вивчається, а також закономірностей її функціонування.

Змістовна, логічна та чітка відповідь на теоретичне питання передбачає вміння розкривати смислові й структурні особливості мовних і мовленнєвих явищ, а також ілюструвати викладені положення прикладами.

Відповідь на теоретичне питання також повинна мати професійну спрямованість, тобто передбачати коректне викладення теоретичного матеріалу з урахуванням норм володіння іноземною мовою, а також здатність і готовність здобувачів застосовувати отримані знання з теорії мови у майбутній професійній діяльності.

2.2. Перекладацький аналіз тексту розглядається як комплексна процедура лінгвістичного дослідження, спрямована на виявлення та систематизацію його змістових, структурних, стилістичних і функціонально-мовних характеристик. На першому етапі здійснюється ідентифікація джерела тексту, визначення його адресата, а також фіксація наявності невербальних компонентів. Окремо встановлюється функціональний стиль тексту, який детермінує його мовну організацію та комунікативну спрямованість.

Подальший етап аналізу передбачає дослідження засобів текстової когезії, зокрема лексичної та граматичної зв'язності, що забезпечують цілісність і послідовність тексту. У межах цього етапу також визначаються семантичне ядро тексту як його смисловий центр та пропозиція як узагальнена змістова інтенція автора.

Завершальний етап аналізу передбачає виявлення перекладацьких трансформацій, які використовуються для досягнення адекватності перекладу. До них належать лексичні, граматичні та лексико-семантичні трансформації, що забезпечують еквівалентність між текстом оригіналу та текстом перекладу. Додатково аналізуються стилістичні особливості тексту та система експресивних засобів, які визначають специфіку перекладацьких рішень і впливають на вибір перекладацької стратегії.

2.3. Переклад з аркуша науково-технічного тексту є видом мовленнєво-перекладацької діяльності, що передбачає усне відтворення змісту письмового тексту цільовою (англійською) мовою без попередньої підготовки та без використання допоміжних джерел інформації. Даний вид перекладу спрямований на перевірку рівня сформованості перекладацької компетентності здобувача, зокрема здатності оперативно аналізувати текст, визначати його

змістову структуру, термінологічні особливості та адекватно передавати інформацію мовою перекладу.

У процесі виконання перекладу з аркуша особлива увага приділяється точності відтворення науково-технічної інформації, правильному використанню термінології, дотриманню норм цільової мови та збереженню логіко-сміслових зв'язків тексту. Важливим є вміння швидко здійснювати перекладацькі рішення, застосовуючи базові перекладацькі трансформації у разі необхідності.

Оцінювання передбачає врахування повноти та адекватності передачі змісту, мовної правильності, термінологічної точності, а також загального рівня володіння професійною перекладацькою компетентністю.

Кожному здобувачу надається щонайменше 30 хвилин для підготовки відповіді. На відповідь одного здобувача під час усного етапу атестаційного екзамену відводиться до 15 хвилин. У цей час входить виклад розгорнутої відповіді на теоретичні питання, а також, за потреби, виконання та обговорення практичних завдань. Відведений час використовується для оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу, сформованості професійних компетентностей, уміння логічно та послідовно викладати думки, а також здатності застосовувати отримані знання на практиці.

Загальна тривалість атестаційних заходів не повинна перевищувати шести академічних годин на день.

ПРОЦЕДУРА ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ

Процедура атестаційного екзамену здобувачів за освітньою програмою «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти регламентується сукупністю нормативних вимог, спрямованих на об'єктивне оцінювання фахових компетентностей випускників. Основоположною умовою допуску до кваліфікаційних випробувань є повна реалізація здобувачем індивідуального навчального плану та успішне опанування всіх компонентів освітньої програми.

Організаційне забезпечення процесу покладається на Екзаменаційну комісію (ЕК), склад якої затверджується наказом ректора Університету. Специфіка формування ЕК передбачає можливість залучення представників інших закладів вищої освіти, що підвищує валідність оцінювання готовності майбутніх філологів до практичної діяльності. Безпосередньо процедура атестації проходить на відкритому засіданні за умови присутності голови ЕК та не менше ніж половини її загального складу. Весь перебіг засідання підлягає обов'язковому протоколюванню, де фіксуються підсумкові оцінки, зміст додаткових питань та особливі думки членів комісії.

Зміст контрольних завдань, методика та формат проведення екзамену визначаються відповідним Стандартом вищої освіти та освітньою програмою. Здобувачі працюють за екзаменаційними білетами, зміст яких повністю корелює з програмами профільних дисциплін.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Система оцінювання результатів атестаційного екзамену є комплексною та базується на визначенні середнього арифметичного балів, отриманих здобувачем за виконання кожного окремого завдання (питання). Кожне завдання оцінюється за 100-бальною шкалою відповідно до встановлених критеріїв, що враховують повноту та правильність відповіді, рівень володіння теоретичним матеріалом, термінологічну точність, логічність викладу та вміння застосовувати знання на практиці.

Підсумкова оцінка за екзамен визначається як середнє арифметичне всіх отриманих балів. Отриманий результат є інтегральним показником рівня навчальних досягнень здобувача та сформованості професійних компетентностей.

Підсумкова оцінка за відповідь на іспиті за 100-бальною – шкалою, шкалою ЄКТС і національною шкалою виставляється за таблицею у такий спосіб:

За 100- бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
Менше 60	F	Незадовільно	

Оцінювання кожного завдання атестаційного екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою відповідно до особливостей кожного окремого завдання.

1.1. Переклад державною мовою англomовного тексту науково-технічного спрямування оцінюється за 100-бальною шкалою з урахуванням таких критеріїв:

- **90–100 балів** – переклад повний, точний і адекватний; повністю збережено зміст оригіналу; термінологія використана правильно; текст відповідає нормам сучасної української літературної мови; відсутні або незначні мовні та стилістичні помилки; повністю збережено стиль і жанрові особливості науково-технічного тексту.
- **82–89 балів** – переклад загалом точний і адекватний, зміст оригіналу передано повністю або з незначними неточностями; термінологія здебільшого використана правильно; наявні поодинокі мовні або стилістичні недоліки, які не впливають суттєво на розуміння тексту.
- **75–81 бали** – переклад частково неточний; спостерігаються помилки у передачі змісту окремих фрагментів; наявні порушення у використанні термінології та норм літературної мови; стилістичні та граматичні помилки ускладнюють сприйняття тексту.
- **64–74 балів** – переклад неповний або значною мірою неточний; зміст оригіналу відтворено фрагментарно; численні помилки в термінології, граматиці та стилі; порушено логічні зв'язки тексту.
- **60-63 бали** – переклад суттєво викривляє або не відтворює зміст оригіналу; відсутня термінологічна точність; численні грубі мовні помилки; текст не відповідає вимогам науково-технічного стилю.

1.2. Анотативний переклад оцінюється за 100-бальною шкалою з урахуванням таких критеріїв:

- **90–100 балів** – анотація повністю відповідає змісту оригінального тексту; точно та стисло передано ключові ідеї, проблематику та результати; текст логічно структурований і зв'язний; дотримано норм наукового стилю;

термінологія використана правильно; відсутні мовні та стилістичні помилки; повністю витримано вимоги до узагальнення інформації.

- **82–89 балів** – анотація загалом адекватна, основний зміст передано повністю, але можливі незначні неточності або окремі стилістичні недоліки; логічна структура загалом збережена; термінологія здебільшого коректна; незначні мовні помилки не впливають на загальне розуміння.
- **75–81 бали** – зміст анотації передано частково або з окремими спотвореннями; недостатній рівень узагальнення; порушення логічної зв'язності; наявні помилки в термінології та мовному оформленні; частково не дотримано вимог наукового стилю.
- **64–74 балів** – анотація фрагментарна, суттєво неповна або неточна; слабе узагальнення інформації; численні порушення логіки викладу; значні мовні та стилістичні помилки; термінологія використана некоректно.
- **60-63 бали** – анотація не відповідає змісту оригіналу або суттєво його викривляє; відсутнє узагальнення; грубі мовні, стилістичні та термінологічні помилки; не дотримано вимог наукового стилю.

2.1. Відповідь на теоретичні питання оцінюється за 100-бальною шкалою з урахуванням таких критеріїв:

- **90–100 балів** – відповідь повна, змістовна, логічно структурована; демонструє глибоке знання теоретичного матеріалу; правильно розкрито сутність мовних і мовленнєвих явищ; наведено доречні приклади; термінологія використана коректно; відповідь має чітку професійну спрямованість.
- **82–89 балів** – відповідь загалом повна та логічна; основні положення розкрито правильно, однак можливі незначні неточності або неповнота окремих аспектів; приклади наявні, але можуть бути не завжди достатньо релевантними; термінологія використана здебільшого правильно.
- **75–81 бали** – відповідь частково розкриває питання; спостерігаються прогалини у знаннях теоретичного матеріалу; порушена логічність

викладу; приклади недостатні або частково нерелевантні; наявні помилки у використанні термінології.

- **64–74 балів** – відповідь неповна, фрагментарна; суттєві прогалини у знаннях; слабе розуміння теоретичних положень; відсутня або мінімальна ілюстрація прикладами; численні помилки у термінології та викладі.
- **60-63 бали** – відповідь не розкриває суті питання або є неправильна; відсутнє розуміння базових теоретичних положень; грубі помилки у термінології та викладі; професійна спрямованість відсутня.

2.2. Перекладацький аналіз тексту оцінюється за 100-бальною шкалою з урахуванням таких критеріїв:

- **90–100 балів** – аналіз повний, глибокий і логічно структурований; усі етапи перекладацького аналізу розкрито в повному обсязі; правильно визначено джерело тексту, адресата, функціональний стиль, засоби когезії, семантичне ядро та пропозицію; коректно і системно охарактеризовано перекладацькі трансформації; стилістичні та експресивні особливості проаналізовано точно й обґрунтовано.
- **82–89 балів** – аналіз загалом повний і логічний; основні компоненти перекладацького аналізу розкрито правильно, однак можливі незначні неточності або неповнота окремих елементів; класифікація трансформацій переважно коректна; стилістичні особливості визначено загалом правильно.
- **75–81 бали** – аналіз частково розкриває структуру тексту; наявні неточності у визначенні функціонального стилю, засобів когезії або семантичного ядра; перекладацькі трансформації подані неповно або з помилками; спостерігається недостатня аргументація висновків.
- **64-74 бали** – аналіз фрагментарний; більшість компонентів перекладацького аналізу розкрито поверхово або частково неправильно; відсутня чітка логіка викладу; перекладацькі трансформації та стилістичні особливості визначено некоректно або неповно.

- **60–63 бали** – аналіз не відповідає вимогам; відсутнє розуміння структури перекладацького аналізу; основні елементи не визначено або визначено неправильно; логіка викладу порушена; висновки відсутні або є некоректними.

2.3. Переклад з аркуша науково-технічного тексту оцінюється за 100-бальною шкалою з урахуванням таких критеріїв:

- **90–100 балів** – усний переклад повний, точний та адекватний; зміст оригіналу відтворено повністю без спотворень; правильно використано науково-технічну термінологію; збережено логіко-сміслові зв'язки тексту; переклад здійснено вільно, з дотриманням норм англійської мови; продемонстровано високий рівень оперативного аналізу тексту та перекладацької компетентності.
- **82–89 балів** – переклад загалом точний і адекватний; зміст передано повністю, однак можливі незначні неточності або поодинокі термінологічні чи мовні помилки, що не впливають суттєво на загальне розуміння тексту; логіка викладу загалом збережена.
- **75–81 бали** – переклад частково неточний; спостерігаються окремі помилки у відтворенні змісту; наявні порушення у використанні термінології та норм цільової мови; логіко-сміслові зв'язки частково порушені; перекладацькі рішення не завжди обґрунтовані.
- **64-74 бали** – переклад неповний або суттєво неточний; зміст оригіналу відтворено фрагментарно; значні труднощі у використанні термінології; численні мовні помилки; порушено логіку та зв'язність тексту; слабкий рівень перекладацької компетентності.
- **60–63 бали** – переклад не відповідає змісту оригіналу або суттєво його викривляє; відсутнє володіння термінологією; грубі мовні та смислові помилки; текст не є зрозумілим; перекладацька компетентність не сформована.

Класифікація помилок при складанні атестаційного екзамену

Типологія помилок під час атестаційного екзамену передбачає їх систематизацію за характером та ступенем впливу на якість виконання завдань. Така класифікація дає змогу об'єктивно оцінити рівень сформованості професійних компетентностей здобувачів вищої освіти.

Критерії оцінювання письмових робіт

Для оцінювання якості письмових робіт студентів, виконаних у межах атестаційного екзамену, застосовуються якісні та кількісні критерії.

Види помилок

1.1. Грубі помилки – це помилки, які:

- пов'язані з нерозумінням тексту під час реферування або перекладу і призводять до неправильного виконання поставленого завдання;
- пов'язані з неправильним вибором відповіді під час виконання тестових завдань з теоретичних питань;
- зумовлені недотриманням стилістичних норм оформлення реферованого або перекладеного тексту відповідного жанру;
- є лексико-граматичними помилками концептуального характеру (зокрема неправильне вживання лексичних відповідників, порушення синтаксичних норм тощо).

1.2. Негрубі помилки – це помилки, які:

- не спотворюють загального змісту реферованого або перекладеного тексту;
- не знижують істотно якість виконання письмового перекладу або реферування;
- не становлять значного відхилення від стилістичних норм;
- пов'язані з неточним використанням основного або контекстуального значення слова;
- є стилістичними недоліками (невідповідність мовних засобів жанрово-стилістичним вимогам без спотворення змісту);
- є орфографічними помилками;

- є пунктуаційними помилками.

Кількісні критерії оцінювання

Завдання вважається невиконаним у разі наявності:

- 6 і більше грубих помилок; або
- 1 грубої помилки та 7 і більше негрубих помилок; або
- 20 і більше негрубих помилок.

3. Типологія помилок

- **Смислова помилка** – повне спотворення змісту, опущення суттєвої інформації або внесення неправдивих даних. Вважається повною помилкою та є базовою одиницею оцінювання.
- **Неточність** – часткове спотворення змісту (опущення або додавання несуттєвої інформації), що не змінює загального змісту тексту. Дорівнює 1/3 повної помилки.
- **Граматична помилка** – порушення граматичних норм (узгодження, часи, артиклі тощо), яке не призводить до суттєвого викривлення змісту. Дорівнює 1/3 повної помилки.
- **Лексична (термінологічна) помилка** – неправильне використання лексичного або термінологічного відповідника в контексті. Дорівнює 1/3 повної помилки.
- **Стилістична помилка** – порушення норм функціонального стилю, невідповідність мовних засобів жанру або ситуації мовлення. Дорівнює 1/5 повної помилки.
- **Орфографічна та пунктуаційна помилки** – порушення правил правопису та пунктуації. Дорівнює 1/5 повної помилки.
- **Повторювана помилка** – одна й та сама помилка, що повторюється кілька разів, зараховується як одна помилка.

4. Якісні критерії оцінювання

А – завдання виконані на 95–100%, допускається одна негруба помилка, крім смислової.

В – завдання виконані на 85–94%, допускається 3 негрубі помилки, крім

сміслової.

С – завдання виконані на 75–84%, допускається 1 груба і не більше двох негрубих помилок, в тому числі не більше однієї смислової помилки.

Д – завдання виконані на 65–74%, допускається чотири повні помилки, в тому числі не більше двох смислових помилок.

Е – завдання виконані на 60–64%, допускається п'ять повних помилок, в тому числі не більше 4-х смислових помилок.

Ф – завдання виконані менше, ніж на 60%, за наявності бти і більше грубих помилок, 1ї грубої помилки та 7ми або більше негрубих, 20ти або більше негрубих помилок.

Критерії оцінювання усних відповідей на теоретичні питання

Види помилок

Грубі помилки – це помилки, які:

- свідчать про нерозуміння теоретичного матеріалу;
- призводять до викривлення змісту відповіді;
- порушують логічну структуру викладу;
- зумовлені неправильним використанням фахової термінології;
- свідчать про відсутність уміння застосовувати теоретичні знання.

Негрубі помилки – це помилки, які:

- не впливають суттєво на розуміння змісту відповіді;
- пов'язані з окремими неточностями формулювань;
- не порушують загальної логіки викладу;
- є мовними або стилістичними недоліками.

Типологія помилок:

- **Смислова помилка** – неправильне трактування теоретичного положення (повна помилка).
- **Неточність** – часткове або неповне розкриття змісту.
- **Термінологічна помилка** – неправильне використання фахових термінів.
- **Логічна помилка** – порушення послідовності викладу.
- **Мовна помилка** – порушення норм усного мовлення.

- **Стилістична помилка** – невідповідність науковому стилю.

Якісні критерії

A – повна, логічна відповідь; глибоке розуміння матеріалу; правильна термінологія; ≤1 негруба помилка.

B – загалом правильна відповідь; незначні неточності; до 3 негрубих помилок.

C – часткове розкриття; порушення логіки; 1 груба + до 2 негрубих помилок.

D – фрагментарна відповідь; слабок розуміння; до 4 повних помилок.

E – відповідь не розкриває питання або відсутня.

Критерії оцінювання усного перекладу з аркуша

Види помилок

Грубі помилки – це помилки, які:

- призводять до спотворення змісту оригіналу;
- свідчать про нерозуміння тексту;
- порушують логіко-сміслові зв'язки;
- пов'язані з неправильним використанням термінології;
- унеможливають адекватну передачу інформації.

Негрубі помилки – це помилки, які:

- не спотворюють загального змісту;
- незначно впливають на якість перекладу;
- пов'язані з мовними або стилістичними неточностями;
- не порушують комунікативної функції тексту.

Типологія помилок

- **Смислова помилка** – повне спотворення змісту (основна одиниця оцінювання).
- **Неточність** – часткове викривлення або неповне відтворення змісту.
- **Граматична помилка** – порушення граматичних норм мови перекладу.
- **Лексична (термінологічна) помилка** – неправильний переклад терміна або слова.
- **Стилістична помилка** – невідповідність науково-технічному стилю.

- **Орфографічна/пунктуаційна помилка** – порушення письмових норм (якщо фіксується при відтворенні).

Якісні критерії

- **A** – повний, точний переклад; збережено зміст; правильна термінологія; вільне володіння мовою; ≤ 1 незначна помилка.
- **B** – загалом адекватний переклад; незначні неточності; до 3 негрубих помилок.
- **C** – часткові неточності; порушення термінології або логіки; 1 груба + до 2 негрубих помилок.
- **D** – фрагментарний переклад; значні труднощі; численні помилки.
- **E** – переклад не відповідає змісту або відсутній.

ДОДАТОК А

Основні характеристики та особливості анотації

Анотація – це стислий і водночас вичерпний виклад змісту наукової статті, що розміщується безпосередньо після заголовку статті і є зрозумілим широкому колу читачів. Зазвичай анотація не містить будь-яких формул або цифрових даних, має обсяг, що не перевищує 1200-1600 друкованих знаків і є завершеною логічною одиницею, що дає можливість читачу обґрунтовано з'ясувати – варто йому читати наукову статтю чи ні.

Порівняно з науковою статтею анотація друкується меншим і курсивним шрифтом і за обсягом інпуту (вхідної інформації) займає проміжне положення між заголовком і вступом.

В анотації містяться дані про загальний напрям, мету і завдання дослідження, наводиться більш конкретна характеристика тематики робіт, виконаних автором; пояснюється метод дослідження, коротко описуються отримані теоретичні та експериментальні результати та формулюються висновки, які можливо узагальнити на основі цих результатів.

За своїм змістом і методами дослідження анотації наукових статей поділяються на три основних типи:

а. анотації наукових статей, що викладають результати оригінальних теоретичних і експериментальних досліджень, виконаних авторами;

б. анотації узагальнюючих наукових статей, присвячених розповсюдженню отриманих результатів на інші сфери науки, які займають проміжне положення між оригінальним дослідженням і оглядом літератури;

с. анотація оглядових наукових статей.

**Найбільш уживані фрази
для анотування тексту англійською мовою**

Текст	<ul style="list-style-type: none"> • is about... • deals with... • presents... • describes...
В тексті	<ul style="list-style-type: none"> • the reader gets to know... • the reader is confronted with... • the reader is told about...
Автор (оповідач)	<ul style="list-style-type: none"> • says, states, points out that... • claims, believes, thinks that... • describes, explains, makes clear that... • uses examples to confirm/prove that... • agrees/disagrees with the view ... • contradicts the view • criticises/analyses/ comments on... • tries to express... • argues that... • suggests that... • compares X to Y... • emphasizes his point by saying that... • doubts that... • tries to convince the readers that... • concludes that...

Структура тексту:

- The texts consists of..../may be divided into...
- In the first paragraph/exposition the author introduces...
- In the second part of the text/ paragraph the author describes...
- Another example can be found ...
- As a result...
- To sum up/ to conclude...
- In his last remark/ with his last remark/statement the author concludes that...

Типові речення, що використовуються при анотуванні:

First		argues	
At the beginning	the author	writes, states	that
In the first part	the reporter	points out	what
In the introduction		explains,	why
		mentions	
	the reader	is informed	
In the next part			
In the main part	the reader is informed	the theory	
	about		
Second; First	the author goes on	the data /	that
	with	question	
Then; Afterwards	we are told about	the statistics	what
Moreover;	we read / hear about	the belief	why
In addition to that	the author examines	the argument	if
Further on	analyses	the opinion /	
		topic	
Next	discusses	the problem	
	the author	emphasises	
In the end			
Finally	the writer	concludes	that
At last	the poet	finds the	what
		solution	
The final part, section	the journalist	adds / stresses	why
As a conclusion	the reporter	pretends	if
Summing up his / her	the scientist	hints	
thoughts			

ПРИКЛАДИ АНОТАЦІЙ УКРАЇНОМОВНИХ НАУКОВИХ СТАТЕЙ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Example I

*This article **deals with** analysing some negative outcomes in terms of the formation of the land market in Ukraine and its relationship to the representatives of the local authorities.*

***It's been pointed out** here that the transformation of the land relationships in Ukraine has been followed by numerous violations of the present laws, slow development and adoption of laws necessary for mortgage development and obvious sabotage of the execution of the decisions of legislative and executive powers.*

***It is mentioned that** according to the Land code of Ukraine, a mortgage is the plot owned by a resident or an entity, or it is a share in the right for common property ownership of a plot of land.*

***It is emphasized that** many scholars believe that the rent of land has to become a priority in the formation of an agricultural land market.*

Example II

***This article stresses** that in Ukraine there still does not exist a strategically-oriented agrarian policy. **It points out** that the process of agrarian policy reform has been followed by a serious difficulties: transformation of land and property rights, organizational and legal reform of entities and enterprises in the Agri-Industrial Complex, formation of economic mechanisms and other problems never encountered before.*

***The aim of this article is** to discuss the characteristics of the activities of existing agricultural enterprises, their financial stability, and also to suggest the complex of sure measures aimed at providing for the stable development of enterprises as well as increasing their economic effectiveness, functioning under market economic conditions in the future.*

Example III

The article states that the modern era of potato cultivation has been characterized by a) a significant reduction in the volume of potatoes produced by agricultural enterprises and b) potato cultivation's completely concentrated in the hands of the private farmers, where production is limited in character and in general is directed toward self-sufficiency. Besides the general small-scale nature of potato production, the level of labour productivity is lower compared to that of developed European countries.

It has been emphasized here that the crises in this sector demands a comprehensive approach to redetermining the agrotechnical, organizational and economic arrangements.

**Питання для підготовки до теоретичний питань атестаційного
екзамену**

ТЕОРІЯ ПЕРЕКЛАДУ

1. **Предмет та завдання перекладознавства, його місце серед інших гуманітарних дисциплін.**
Перекладознавство як наукова галузь, об'єкт і предмет дослідження, основні завдання. Міждисциплінарні зв'язки з лінгвістикою, філологією, культурологією, комунікативними науками.
2. **Розділи перекладознавства та предмети їх вивчення.**
Загальна теорія перекладу, приватні теорії перекладу, історія перекладу, перекладацька критика, практичне перекладознавство.
3. **Історія та етапи вітчизняного перекладу.**
Основні періоди розвитку української перекладацької традиції, перекладацькі школи, ключові постаті, культурно-історичний контекст.
4. **Теорія машинного перекладу та системи автоматизованого перекладу.**
Машинний переклад, етапи розвитку, алгоритми перекладу, обмеження та можливості автоматизованих систем.
5. **Сучасні інформаційні перекладацькі технології.**
CAT-системи, перекладацькі пам'яті, термінологічні бази, нейронні системи перекладу, цифрові платформи перекладу.
6. **Сучасний стан та перспективи розвитку перекладацької індустрії у контексті новітніх освітніх технологій.**
Ринок перекладацьких послуг, цифровізація, дистанційне навчання, штучний інтелект у перекладі.
7. **Типологія перекладу. Переклад як особливий вид двомовної комунікації.**
Види перекладу: усний, письмовий, синхронний, послідовний, художній, науковий, технічний. Переклад як форма міжмовної комунікації.
8. **Усний переклад. Його види та особливості.**
Синхронний переклад, послідовний переклад, умови виконання, професійні вимоги.
9. **Письмовий переклад. Його види та особливості.**
Художній, науковий, технічний, офіційно-діловий переклад. Специфіка письмової перекладацької діяльності.
10. **Поняття моделі перекладу. Різні моделі перекладу.**
Лінгвістичні моделі, семантичні моделі, комунікативні моделі перекладу.
11. **Поняття перекладацької еквівалентності та адекватності перекладу.**
Рівні відповідності між текстом оригіналу та перекладом, змістова та функціональна еквівалентність.
12. **Поняття якості перекладу. Перекладацькі помилки.**
Критерії якості перекладу, типологія помилок, вплив помилок на результат перекладу.

13. **Типологія інформації у перекладознавстві: денотативна, конотативна, прагматична.**
Види інформації у тексті, їх роль у процесі перекладу.
14. **Фонетичний аспект перекладу: транскодування, його види та умови використання.**
Транслітерація, транскрипція, адаптація іншомовних елементів.
15. **Фонетичні аспекти перекладу власних імен, географічних назв, назв установ. Роль традиції.**
Принципи передачі власних назв, усталені перекладацькі норми, традиційні відповідники.
16. **Граматичні проблеми перекладу.**
Граматичні розбіжності мов, синтаксичні трансформації, морфологічні особливості.
17. **Перекладацькі відповідники. Типологія.**
Словникові, контекстуальні, варіантні перекладацькі відповідники.
18. **Лексичні аспекти перекладу.**
Багатозначність, полісемія, омонімія, вибір лексичних одиниць.
19. **Функціонально-стильові труднощі перекладу.**
Функціональні стилі, жанрові особливості, стилістичні розбіжності мов.
20. **Особливості перекладу науково-технічних текстів.**
Термінологічна точність, стандартизованість, логічна структурованість.
21. **Специфіка перекладу художньої прози та поезії.**
Образність, емоційність, стилістичні особливості художнього тексту.
22. **Поняття фахових мов, класифікація та особливості.**
Професійні мовні підсистеми, термінологічні системи різних галузей.
23. **Переклад та лексикографія. Види словників.**
Тлумачні, перекладні, термінологічні, електронні словники.
24. **Особливості перекладу термінів. Історія термінознавства в Україні.**
Термінологічні системи, розвиток українського термінознавства.
25. **Лексикографічна культура перекладача. Корпусна лексикографія.**
Електронні корпуси, бази даних, сучасні словникові ресурси.
26. **Термінознавство як наука. Особливості перекладу термінів.**
Термін як мовна одиниця, стандартизація термінології, перекладацькі підходи.
27. **Слова-реалії у системі безеквівалентної лексики. Перекладацькі рішення.**
Культурно специфічні одиниці, способи передачі реалій.
28. **Способи передачі фразеологічних одиниць. Збереження образності.**
Фразеологічні еквіваленти, калькування, описовий переклад.
29. **Проблема лакун і реалій у перекладознавстві.**
Мовні та культурні лакуни, компенсаційні перекладацькі стратегії.

РЕДАГУВАННЯ ПЕРЕКЛАДІВ

1. **Предмет та об'єкт теорії редагування перекладів. Мета та завдання теорії редагування.**
Теорія редагування перекладів як галузь перекладознавства. Об'єкт редагування. Основні завдання редагування перекладеного тексту. Критерії якості перекладу.
2. **Поняття «помилка» у теорії редагування. Класифікації помилок.**
Поняття перекладацької помилки. Типологія помилок. Грубі та негрубі помилки. Сміслові, граматичні, лексичні, стилістичні, орфографічні помилки.
3. **Особливості редагування перекладеного тексту.**
Специфіка редагування перекладу. Збереження змісту оригіналу. Відповідність нормам цільової мови. Усунення мовних і стилістичних недоліків.
4. **Види правки у редагуванні перекладеного тексту.**
Лінгвістична правка. Стилiстична правка. Змістова правка. Технічне редагування тексту.
5. **Виявлення та усунення слів-росіянізмів під час редагування перекладу.**
Росіянізми у перекладному тексті. Нормативна українська лексика. Лексична заміна. Усунення калькування.
6. **Особливості редагування перекладу текстів різних жанрів.**
Науковий текст. Художній текст. Публіцистичний текст. Жанрово-стильові особливості редагування.

ІСТОРІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1. **Фонетичні закони історичного розвитку англійської мови.**
Закон Гріма. Закон Вернера. Інґвеонські явища. І-умлаут. Великий зсув голосних.
2. **Походження та періодизація англійської мови. Англійська мова як результат трьох завоювань.**
Староанглійський, середньоанглійський, новоанглійський періоди. Германські, скандинавські, нормандські впливи. Концепція Генрі Світа.
3. **Історичні персоналії у розвитку англійської мови.**
Вортігерн. Хенгіст і Хорса. Альфред Великий. Джефрі Чосер. Лоларди. Філіп Сідні. Вільям Шекспір.
4. **Словниковий склад англійської мови. Семантичні зміни.**
Ізоглоси. Типологія семантичних змін. Звуження значення. Розширення значення. Метафоризація.
5. **Культура і релігія англо-саксів. Давні алфавіти.**
Футарк. Англо-саксонська руніка. Рунічні системи. Функції рун. Культурний контекст.

СТИЛІСТИКА ПЕРШОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

1. **Функціональна диференціація лексики. Пласти англійської мови.**
Лексичні шари. Книжна лексика. Розмовна лексика. Нейтральна лексика.
2. **Стилістичний синтаксис. Виразні засоби синтаксису.**
Синтаксичні фігури. Інверсія. Паралелізм. Повтори. Еліпсис.
3. **Стилістична семасіологія. Виразні засоби та стилістичні прийоми.**
Метафора. Метонімія. Гіпербола. Літота. Порівняння. Фігури заміщення.
4. **Фігури суміщення у стилістиці.**
Іронія. Оксиморон. Антитеза. Парадокс.
5. **Основні функціональні стилі.**
Науковий стиль. Офіційно-діловий стиль. Публіцистичний стиль. Художній стиль. Розмовний стиль.
6. **Стилістичні напрями досліджень. Стиль і дискурс.**
Стилістика тексту. Дискурс-аналіз. Функціонально-стильові підходи.

ПОРІВНЯЛЬНА ГРАМАТИКА АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

1. **Порівняльна граматики як мовознавча дисципліна.**
Об'єкт і предмет порівняльної граматики. Завдання. Принципи граматичного аналізу.
2. **Морфологічний рівень. Основні одиниці.**
Морфема. Слово. Типологічні характеристики морфологічних систем.
3. **Порівняльний синтаксис. Синтаксичні універсалії.**
Універсалії Дж. Грінберга. Порядок слів. Узгодження. Валентність.
4. **Частини мови. Ізоморфізм і аломорфізм.**
Система частин мови. Спільні та відмінні риси англійської та української мов.
5. **Іменник. Граматичні категорії.**
Категорія числа. Категорія відмінка. Категорія роду. Артикль.
6. **Дієслово. Граматичні категорії.**
Час. Вид. Спосіб. Інфінітив. Герундій. Дієприкметник.

ПОРІВНЯЛЬНА ЛЕКСИКОЛОГІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

1. **Етимологічна характеристика словникового складу.**
Автохтонна лексика. Запозичення. Історичні шари лексики.
2. **Фразеологія. Типологія та переклад.**
Фразеологічні одиниці. Типи фразеологізмів. Перекладацькі труднощі.
3. **Запозичення у словниковому складі.**
Інтернаціоналізми. Псевдоінтернаціоналізми. Лексичні контакти.

4. **Семантичні групи фразеологізмів.**
Тематичні групи. Структурні типи. Семантичні поля.
5. **Семасіологія. Лексико-семантичні групи.**
Синоніми. Антоніми. Омоніми. Пароніми.
6. **Слово як основна одиниця лексики.**
Денотативне значення. Конотативне значення.
7. **Словотвір. Продуктивні способи.**
Афіксація. Конверсія. Словоскладання.
8. **Абревіація та скорочення.**
Абревіатури. Акроніми. Лексичні скорочення.
9. **Непродуктивні способи словотвору.**
Архаїчні моделі словотвору. Обмежені словотвірні моделі.
10. **Мотивація як мовна універсалія.**
Фонетична мотивація. Морфологічна мотивація. Семантична мотивація.
11. **Семантична структура лексики.**
Багатозначність. Полісемія. Семантичні зв'язки.
12. **Лексико-семантичне поле. Гіпонімія та гіперонімія.**
Семантичні поля. Ієрархічні відношення. Лексичні групи.

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

1. **Інструменти контролю якості перекладу.**
QA-системи. Перевірка термінології. Перевірка узгодженості тексту.
2. **Термінологічний менеджмент.**
Термінологічні бази. Управління термінами. Стандартизація термінології.
3. **Інформаційні технології у перекладі.**
CAT-інструменти. Машинний переклад. Нейронні системи.
4. **CAT-програми у роботі перекладача.**
Перекладацька пам'ять. Глосарії. Редакторські середовища.
5. **Нейронний машинний переклад.**
AI-системи перекладу. Постредагування. Автоматизація процесів.
6. **Локалізація у перекладацькій діяльності.**
Адаптація продуктів. Культурна адаптація. Мовна локалізація.
7. **Транскреація.**
Креативний переклад. Маркетингові тексти. Адаптація змісту.
8. **Аудіовізуальний переклад.**
Субтитрування. Дубляж. Закадровий переклад.

Схема перекладацького аналізу**1. Source of the text**

The text under consideration is taken from a newspaper / name / author / published.

The text is aimed at a wide readership.

2. Non-verbal elements

Pictures, photographs, schemes, formulas.

3. Lexical cohesion

- simple lexical repetition (bear–bears, he–him, eat–ate)
- complex lexical repetition (a table–to table, to travel–traveller–travelling, happy–unhappy)
- simple paraphrase (synonyms) (produce–cause, sleep–dream)
- complex paraphrase (antonyms) (happy–sad, writer–author)
- co-reference repetition (computer–machine, Blake–poet)
- substitution (cat–it, she–woman)

4. Grammatical cohesion

- sequence of tenses (reported speech)
- use of articles
- compound, complex sentences (but, because)
- conjunctions (сполучники)

5. Semantic nucleus

The part which carries the main idea of the text (головне речення).

6. Proposition

The main idea of the text; what is reported by the author.

7. Functional style**Publicistic style**

Has two substyles:

- essay (moral, philosophical, literary)
- journalistic articles (political, social, economic)

Purpose:

- to influence public opinion
- to convince the reader/listener
- to make the audience accept a point of view

Features:

- emotional appeal
- use of expressive vocabulary
- brevity of expression
- use of first person singular
- expanded use of connectives
- abundant emotive words
- similes and sustained metaphors

Scientific style

Purpose:

- to prove hypotheses
- to create new concepts
- to describe phenomena

Features:

- objective, precise, unemotional
- generalized expression
- logical sequence of utterances
- clear indication of interrelations
- use of specific terminology
- frequent use of passive constructions
- reliance on facts

Style of Official Documents

Includes:

1. business documents
2. legal documents
3. diplomatic documents
4. military documents

Purpose:

- to regulate relations between parties
- to state conditions and agreements

Features:

- clichés and standard expressions
- specialized terminology
- abbreviations (M.P., Ltd., etc.)
- formal structure

8. Stylistic peculiarities**9. EM and SD**

Expressive Means and Stylistic Devices

10. Lexical transformation

- proper names
- internationalisms (computer, student)
- foreign words (bon appétit)
- transliteration (Taras)
- transcription (Cambridge)

11. Grammatical transformation

- transposition
- grammatical replacement (he's runner → він бігає)
- addition (had been beautiful → колись була гарна)
- omission (rest and leisure → відпочинок)

12. Lexico-semantic transformation

- generalisation (months → півтора року)
- differentiation (challenge → виклик)
- concretization (meal → поснідати)
- logical development
- antonymous translation (to hang on → не відпускати)
- full rearrangement (be my guest → ласкаво просимо)
- compensation

ДОДАТОК Г**Приклади білетів атестаційного екзамену**

Перший день присвячений перевірці сформованості компетентності у письмовому перекладі (переклад державною мовою англійського науково-технічного тексту та анотативний переклад на англійську мову україномовної статті).

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Вченої ради
соціально-гуманітарного факультету, доцент

Інна КОВАЛЬЧУК

«_____» _____ 202_ року

Освітній рівень – перший (бакалаврський)

Освітній ступінь – бакалавр

Галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність – В11 Філологія (за спеціалізаціями)

**Атестаційний екзамен
Письмова частина**

Екзаменаційний білет № 1

I. Виконайте письмовий переклад українською мовою поданого тексту:

Camel Wars: Life and Survival on an Australian Cattle Station

Jack Carmody has built a sizable YouTube following by showing his viewers what it takes to run a cattle station in the Australian outback—the rugged work of mending troughs, reinforcing fences, and shooting trespassers. Feral horses and donkeys, that is, and one particularly destructive invasive species: camels. Introduced in the 19th century to help colonists survey the country’s vast interior, the creatures are now wreaking havoc across the outback and decimating the Carmody family’s ranch property, or what Australians call a cattle station. At more than 1,500 square miles, the property—Prenti Downs—is the size of Rhode Island, so there’s plenty of work to be done, and in this modern internet age, there’s plenty of content to be created.

On Carmody’s channel, Jack Out The Back, no videos are more popular than those focused on his fight against the camels, which the straight-talking father of three culls with his rifle, taking out nearly 800 each year. The approach might seem alarming, but to Carmody and other cattle farmers, it’s simply the most rational solution to a dire problem, “like weeding the veggie patch,” as he puts it. And in a twist that is perhaps good for YouTube and bad for cattle farming, the camels, like stubborn weeds, keep coming back.

II. Напишіть анотацію до поданої статті англійською мовою:

Проблеми диференційованого внесення добрив

Мало хто озвучує проблеми диференційованого внесення добрив у точному землеробстві. Наразі ця тема є вкрай актуальною і перспективною. Диференційоване внесення добрив — процес, за якого на різних ділянках поля вносять різну кількість добрив за картою-завданням. Тут загалом можна виділити такі етапи: відбір ґрунту, лабораторний аналіз ґрунту, розрахунок дози добрив на запланований урожай, диференційоване внесення добрив.

Карта-завдання завантажується в бортовий комп'ютер трактора. Під час руху трактора по полю під час внесення добрив бортовий комп'ютер, використовуючи дані позиціонування з високоточного GPS-приймача, зчитує інформацію з карти-завдання й керує положенням дозувальних заслінок, збільшуючи або зменшуючи подачу добрив.

Карту-завдання для внесення різної кількості добрив розробляють на основі різних типів інформації: аналіз ґрунту, NDVI, карти врожайності, рельєф тощо. Застосування диференціального внесення способом дозволяє раціонально використовувати дорогі мінеральні добрива, що, порівнюючи з традиційним фоновим методом, економить значні кошти.

У аграріїв часто виникає питання: чому за диференційованого внесення добрив за картою-завданням за різними дозами не вирівнюється врожайність по полю, а лишається її строкатість, навіть за багаторічного такого внесення, яка, логічно, з часом має вирівнюватися. Однак цього не відбувається, і не завжди зростає врожайність. Зрозуміло, що зміна родючості ґрунтів і врожайності є багаторічним процесом, які залежать від багатьох чинників. У той самий час треба розуміти, з чим це пов'язано.

Родючість ґрунтів

Ґрунт є продуктом кількох чинників: впливу клімату, рельєфу, організмів і материнської породи, які взаємодіють із плином часу. Він постійно піддається розвитку і зміні шляхом численних процесів. Вирощуючи культури, велику увагу потрібно приділяти аналізу і моніторингу родючості ґрунту, розуміючи, що він задовольняє потребу рослин в елементах живлення, вологі, і є результатом розвитку ґрунтоутворювальних процесів, які привели до його утворення.

Навіть у найродючішого ґрунту за умов тривалого й інтенсивного використання знижується рівень його родючості. Для моніторингу за станом ґрунту проводять агрохімічні аналізи. Без використання добрив і заходів з підвищення родючості ґрунту він поступово стає непридатним для вирощування культур, бо не може забезпечити рослини вологою, киснем і елементами живлення.

Основною науковою концепцією точного землеробства — є уявлення про існування неоднорідностей у ґрунті в межах одного поля. Якщо відбір проб ґрунту проводити по зонах неоднорідності, то за такого методу відбирання можна помилитися у виборі меж зон неоднорідності, які можуть не збігатися між собою по картах врожайності, індексах вегетації й сітках відбирання. Карти врожайності, індекси вегетації та інші зони далеко не завжди корелюють з умістом основних елементів живлення в ґрунті. Індекс вегетації — це сукупний показник, який містить не лише родючість ґрунту, а й інші чинники. Через це цей комплексний показник повністю не корелює з умістом основних елементів живлення в ґрунті й сітками відбирання.

Від ступеня кореляції індексу NDVI з умістом основних елементів живлення в ґрунті залежить точність у виборі меж зон неоднорідностей і їх розмір. Чим вище кореляція NDVI з типом ґрунту, тим точніше визначається зона неоднорідності та її межі. Якщо менший ступінь кореляції індексу NDVI з родючістю ґрунту, то менш точно визначається зона неоднорідності. NDVI дозволяє дати прогноз із діапазоном відхилень від фактичних даних від 4 до 20%. Це досить високий показник неточності.

NDVI може змінюватися впродовж усього сезону вирощування, і його показники за початкового росту, періоду цвітіння й дозрівання будуть сильно відрізнятися. Найактивніший ріст індексу NDVI спостерігається під час сезону вегетації, а в момент цвітіння його збільшення сповільнюється і зупиняється, і поступово при дозріванні індекс знижується. Відповідно, межі зон неоднорідностей по NDVI впродовж вегетації також будуть змінюватися.

За значеннями NDVI неможливо повною мірою судити про родючість ґрунту. Потрібно вдосконалювати або розробляти точніші методи визначення зон неоднорідностей до вмісту елементів живлення в ґрунті. Без цього буде недостатньо практичним уявлення в точному землеробстві про існування неоднорідностей у ґрунті в межах одного поля та малоефективним диференційоване внесення добрив.

Карта врожайності

Подібна ситуація складається і з картами врожайності з комбайнів. Картування врожайності за збирання є сумарним результатом усіх операцій упродовж сезону, який містить не лише родючість ґрунту, а й інші чинники. Через це цей показник не завжди корелює вмістом основних елементів живлення в ґрунті й сітками відбирання. Крім того, існує проблема коректності показань датчиків і їх калібрування за картування врожайності, що часом зводить нанівець правдивість отриманих даних з пристроїв.

Основне завдання датчиків полягає у вимірі параметрів і їх переданні на пристрій. Якщо датчик не відкалібровано, то він передаватиме неточні дані, що, своєю чергою, перекреслить весь подальший аналіз даних у програмі. З урахуванням параметрів кожного поля, стану культури (вологості, засміченості, густоти) потрібно калібрувати датчики за картування врожайності. Крім того, будь-який датчик, навіть налаштований і відкалібрований, завжди вимірює параметри з похибкою. Це призводить до того, що часом залежно від величини похибки, потрібно вводити виправлені коефіцієнти на цю похибку вимірювання.

Ще одна причина неефективності диференційованого внесення добрив полягає в тому, що карта розподілення елементів живлення в ґрунті й карта завдання для внесення сильно відрізняються залежно від вибору сітки відбирання проб ґрунту (при 10 і 1 га сітках відбирання). Через це виникає питання доцільності диференційного внесення добрив по 10 або 1 га сітці відбирання проб для аналізу, якщо вони не збігаються між собою.

Правильного методу відбирання проб ґрунту для агрохімічного аналізу не існує. Чим вища щільність сітки відбирання ґрунту, тим точніші дані за його агрохімічними властивостями. У той самий час зростає вартість відбирання ґрунту і вартість агрохімічного аналізу ґрунту.

Іншою проблемою неефективності диференційного внесення добрив є якість агрохімічного аналізу і рекомендацій. Часто результати досліджень однакових зразків ґрунту, проведених у різних лабораторіях, є дуже суперечливими. Зазвичай розбіжності в протоколі досліджень і рекомендаціях щодо внесення добрив можуть відбуватися як через різні методи аналізу, так і через відмінні підходи й методи розрахунку до діючої речовини елемента живлення.

Методи встановлення норм добрив

В агрохімії існує багато методів встановлення норм добрив, серед яких найпоширенішими є такі: за результатами польових дослідів; на основі даних винесення елементів живлення врожаєм і коефіцієнтів їх використання з ґрунту і добрив (балансові методи); за нормативами витрат добрив на одиницю врожаю або на приріст урожаю (нормативні методи); на основі бальної оцінки природної родючості ґрунту й окупності добрив (нормативні методи); на основі виробничих функцій у системі ґрунт-рослина-добрива (математичні). Крім того, в агрохімії виділяють різні підходи у філософії рекомендацій щодо внесення добрив і відгуку на врожайність: за дефіцитом, за винесенням, за забезпеченістю (дефіцит + винос). Залежно від того, яким принципом керується лабораторія для розрахунку норм для внесення добрив, буде залежати і їх кількість. Від вибору філософії рекомендацій щодо внесення добрив буде також залежати економічна відмінність у відгуку на врожайність і рентабельність.

Найпоширенішим методом в Україні для розрахунку норм добрив для внесення є балансний метод. Але результатом цього методу часто є такі норми внесення добрив, що недоступні для більшості фермерів через високу вартість фосфорно-калійних добрив. Цей метод не дієвий у сучасних умовах ринкової економіки України й мінливої вартості фосфорних і калійних добрив.

На жаль, у вітчизняних агрохімічних лабораторіях не часто цікавляться: який саме підхід і метод розрахунків потрібен клієнтові. Часом від замовника приховують інформацію, як у рекомендаціях розраховують потребу в добривах до діючої речовини елемента живлення та якими методами користуються у цих розрахунках (нормативний, балансний, математичний та ін.). В ідеалі цей процес має бути абсолютно прозорим і об'єктивним.

Слід зазначити, що в Україні багато агрохімічних лабораторій, що проводять аналіз ґрунту: Прайм Лаб Тек / Prime Lab Tech, Агротест, Інститут здоров'я рослин, Афіна Паллада, AgriLab — та ін. Багато таких установ, маючи акредитацію, проводять аналізи на власних потужностях. Проте деякі пішли іншим шляхом — надають послуги з аналізу ґрунту, передаючи зразки в лабораторії США, Англії. Але у цьому разі може виникнути ситуація, коли методи аналізу, які там застосовують, не адаптовані для різних ґрунтів України. Незважаючи на вказані вище проблеми, диференційоване внесення добрив є перспективним напрямом у точному землеробстві, що дозволяє зменшити витрати

Приклади білетів атестаційного екзамену

Другий день присвячено усній теоретичній та практичній частинам. Під час усної теоретичної частини студент повинен розгорнуто відповісти на три теоретичні питання, продемонструвавши рівень засвоєння фундаментальних філологічних категорій. Практична усна частина передбачає перевірку сформованості перекладацької компетентності: здійснення перекладацького аналізу тексту та переклад з аркуша науково-технічного тексту.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Вченої ради
соціально-гуманітарного факультету, доцент

_____ Інна КОВАЛЬЧУК
« _____ » _____ 202_ року

Освітній рівень – перший (бакалаврський)

Освітній ступінь – бакалавр

Галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність – В11 Філологія (за спеціалізаціями)

Атестаційний екзамен

Усна частина

Екзаменаційний білет № 1

1. Предмет та завдання перекладознавства, його місце серед інших гуманітарних дисциплін.
2. Предмет та об'єкт теорії редагування перекладів. Мета та завдання теорії редагування.
3. Проаналізуйте і дайте характеристику поданого тексту в перекладацькому аспекті.
4. Виконайте українською мовою усний переклад з аркуша англomовного тексту технічного спрямування. Обсяг тексту – 500-600 друкованих знаків.

Затверджено на засіданні Вченої ради соціально-гуманітарного факультету
Протокол № _ від «_» квітня 202_ року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Вченої ради
соціально-гуманітарного факультету, доцент

_____ Інна КОВАЛЬЧУК
«_____» _____ 202_ року

Освітній рівень – перший (бакалаврський)

Освітній ступінь – бакалавр

Галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність – В11 Філологія (за спеціалізаціями)

Атестаційний екзамен

Виконайте українською мовою усний переклад з аркуша англомовного тексту технічного спрямування.
Обсяг тексту – 500-600 друкованих знаків.

№1 Improving flooding tolerance of crop plants

In times of changing climate, agriculture faces increasing problems with extreme weather events leading to considerable yield losses. In combination with a growing population and higher food demand, this presents a challenge to scientists and breeders to maintain the current food supply. Certainly, more effort is required to develop stress-resistant crops and improve agricultural practices in order to cope with these problems. Plants are, due to their sessile nature, exposed to all changes in abiotic and biotic factors occurring at their habitat. Water availability, for example, is always problematic and can change from periods of drought to periods of flooding after a heavy rainfall. Plants can adapt to changing environmental conditions, but this comes at the cost of reduced growth and reproduction.

Затверджено на засіданні Вченої ради соціально-гуманітарного факультету
Протокол № _ від «_» квітня 202_ року

Рекомендована література

Базова література

1. **Зорівчак Р. П.** Реалія і переклад. Львів: Вид-во при ЛДУ, 1983. 130 с.
2. **Зорівчак Р. П.** Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. Львів: Вид-во при ЛДУ, 1983. 175 с.
3. **Карабан В. І.** Посібник-довідник з перекладу англійської наукової та технічної літератури на українську мову. Ч. 1 (Граматичні труднощі). Київ: Політична думка, 1997.
4. **Карабан В. І.** Посібник-довідник з перекладу англійської наукової та технічної літератури на українську мову. Ч. 2 (Термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі). Київ: Політична думка, 1997.
5. **Корунець І. В.** Вступ до перекладознавства: Підручник. Вінниця: Нова Книга, 2008. 512 с.
6. **Максімов С. Є.** Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Вид. 2-ге. Київ: Ленвіт, 2017. 216 с.
7. **Ольховська А. С.** Теорія і практика термінології. Харків: Мачулін, 2018. 180 с.
8. **Українське перекладознавство ХХ століття: бібліографія** / ЛНУ імені Івана Франка, НТШ; уклад Тарас Шмігер. Львів, 2013. 626 с.
9. **Черноватий Л. М., Ребрій О. В.** Переклад англійськомовних науково-технічних текстів. Енергія. Природні ресурси. Транспорт. Вінниця: Нова Книга, 2017. 239 с. (UTTU).
10. **Черноватий Л. М., Ребрій О. В.** Переклад англійськомовних текстів у галузі природничих наук. Алгебра. Геометрія. Фізика. Хімія. Вінниця: Нова Книга, 2017. 239 с. (UTTU).
11. **Ibbotson M.** Professional English in Use. Engineering. Technical English for professionals. Cambridge University Press, 2009. 148 p.
12. **Munday J.** Introducing Translation Studies: Theories and Applications. 5th ed. London; New York: Routledge, 2022. 294 p.

13. **Oxford English for Computing.** / P. Charlesworth et al. Oxford University Press, 1993. 212 p.

Додаткова література

1. **Годман А., Пейн Е. М.** Толковый словарь английской научной лексики. Москва: Рус. яз., 1989. 728 с.
2. **Захарова Л. М.** Опорний конспект лекцій з дисципліни «Основи перекладознавства» для студентів III курсу спеціальності «Переклад». Київ: НТУУ «КПІ», 2005.
3. **Карабан В. І.** Переклад англійської наукової та технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова Книга, 2002. 564 с.
4. **Селіванова О. О.** Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
5. **Селіванова О. О.** Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
6. **Glendinning E., Glendinning N.** Oxford English for Electrical and Mechanical Engineering. Oxford University Press, 1995. 190 p.
7. **Johnson D.** General Engineering. Prentice Hall, 1992. 154 p.
8. **Meshkov O., Martin L.** Learn to Translate by Translating. Москва: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2000. 116 с.
9. **Zetzsche J., Kinsler T.** The Translator's Tool Box: A Computer Primer for Translators. (Latest Edition).
10. **Zetzsche J.** The Translation Technology Guide. (Current Edition).